

กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของ
โรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
School Administration Strategies to Promote Learning Management
Innovation at Maemornwittaya School The Chiang Rai
Primary Educational Service Area Office 1

ศักดิ์นา สุทธิพันธุ์^{1*} พูนชัย ยาวีราช² สุภาพร เติวิยะ³

Sakdina Suttipan^{1*} Phoonchai Yawirach² Supaporn Tewiya³

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Education, Chaing Rai Rajabhat University, Thailand

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Education, Chaing Rai Rajabhat University, Thailand

³คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

Faculty of Education, Chaing Rai Rajabhat University, Thailand

*Corresponding author e-mail: nut.50220@gmail.com

(Received: 2 April 2025, Revised: 5 June 2025, Accepted: 19 June 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ (2) ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ และ (3) พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามและสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมอยู่ในระดับสูง โดยนวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมด้านการประเมินผลยังอยู่ในระดับต่ำ สำหรับแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จใช้กลยุทธ์ที่ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ การวางแผนที่มีระบบ การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร และการบูรณาการเทคโนโลยี ทั้งนี้ การพัฒนากลยุทธ์บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ควรมุ่งเน้น 5 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ (1) การบริหารที่ยืดหยุ่นและใช้เทคโนโลยี (2) การพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการ (3) การอบรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (4) การจัดสรรทรัพยากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย และ (5) การปรับโครงสร้างการบริหารให้รองรับการเปลี่ยนแปลง การศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า การบริหารสถานศึกษาที่เน้นการสนับสนุนนวัตกรรมอย่างเป็นระบบสามารถยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียน และส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพของครูได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กลยุทธ์; การบริหารสถานศึกษา; นวัตกรรมจัดการเรียนรู้; โรงเรียนแม่มอญวิทยา

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the current and desired conditions of school management to promote innovations in learning management, (2) examine the best practices of successful schools, and (3) develop management strategies for Maemornwittaya School under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 1 to foster innovative learning management. A mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research methodologies, was utilized, with data collection conducted through questionnaires and in-depth interviews. The sample comprised school administrators, teachers, and educational personnel. The findings indicated that the current state of school management to promote learning innovation was at a high level, with innovations in educational technology receiving the highest average scores. However, innovation in assessment practices remained at a lower level. Regarding best practices, successful schools adopted comprehensive strategies, including systematic planning, personnel motivation, and technological integration. Consequently, the developed school management strategies to enhance learning innovation consisted of five main components: (1) flexible and technology-driven management; (2) integrated curriculum development; (3) training and knowledge exchange; (4) allocation of modern resources and technologies; and (5) restructuring management to accommodate changes. The study highlights that systematically supporting innovative practices in school management can sustainably elevate students' learning quality and promote teachers' professional development.

Keywords: strategies; school management; learning management innovation; Maemornwittaya School

บทนำ

ในยุคของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีและสังคม ระบบการศึกษาถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมเผชิญกับความท้าทายของศตวรรษที่ 21 การบริหารสถานศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการและแนวคิดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะการนำแนวทางการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) เข้ามาใช้ในการกำหนดทิศทาง วางแผน และดำเนินงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ และส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถตอบสนองต่อบริบทสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒนา, 2550)

ประเทศไทยได้กำหนดนโยบายด้านการศึกษาในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งให้ความสำคัญกับการยกระดับคุณภาพการศึกษาด้วยการส่งเสริมการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) พร้อมกันนี้ มาตรฐานการศึกษาชาติ พ.ศ. 2561 ยังระบุให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะเป็น “ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

อย่างไรก็ตาม โรงเรียนหลายแห่งยังคงเผชิญกับอุปสรรคในการนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ ทรัพยากร และความพร้อมของบุคลากร โรงเรียนแม่มอญวิทยา ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เป็นตัวอย่างของสถานศึกษาที่มีความพยายามในการขับเคลื่อนนวัตกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดระบบการบริหารจัดการที่สามารถรองรับการพัฒนาในระยะยาวได้อย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีกลยุทธ์การบริหารที่ชัดเจน ครอบคลุม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

การวิจัยของ Anderson และ Johnson (2020) ชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนในยุคดิจิทัลต้องบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ ในขณะที่ Smith, Brown และ Wang (2022) เน้นย้ำถึงความสำคัญของการประเมินผลแบบใหม่ เช่น การประเมินแบบฟอร์มาทีฟ (Formative Assessment) และการใช้ AI ในการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้เกิดการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ แนวคิดเรื่อง Blended Learning ซึ่งได้รับการสนับสนุนจาก Garrison และ Vaughan (2008) ยังถือเป็นแนวทางที่สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้จึงมีความสำคัญยิ่งในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาที่สามารถส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในบริบทของโรงเรียนแม่มอญวิทยา เพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีความต่อเนื่อง ยั่งยืน และสามารถยกระดับคุณภาพทางการศึกษาได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: กลยุทธ์, การบริหารสถานศึกษา, นวัตกรรมจัดการเรียนรู้, โรงเรียนแม่มอญวิทยา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed-Method Research) โดยมีการศึกษาทั้งข้อมูลเชิงตัวเลขและเชิงพรรณนา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา โดยการวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนได้แก่

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยใช้แนวทางการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยจัดทำแบบสอบถามที่ครอบคลุมกระบวนการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิด PODED ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การนำองค์กร (Directing) การประเมินผล (Evaluation) และการพัฒนา (Development) กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา 22 คน รวมทั้งสิ้น 23 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเที่ยงตรงและเชื่อมั่นผ่านการตรวจสอบแล้ว ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละ เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละองค์ประกอบของการบริหาร

2. ศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 โรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เป็นกรณีศึกษา ได้แก่ โรงเรียนบ้านปางคึก เป็นโรงเรียนขยายโอกาส และประสบผลสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้ โดยดูได้จากการรับรางวัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งปีการศึกษา 2567 มีจำนวนครูที่ได้รับรางวัลเกี่ยวกับนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ทั้งสิ้น 7 คน 11 นวัตกรรม

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

2.2.1 ผู้บริหาร 1 คน

2.2.2 ครูผู้มีประสบการณ์ในด้านการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้มากกว่า 5 ปี
จำนวน 2 คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 วิเคราะห์โดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา

3.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีบทบาทในการพัฒนากลยุทธ์ รวมทั้งหมด 9 คน ได้แก่

- 3.1.1 ตัวแทนกลุ่มนโยบาย 2 คน จากผู้บริหารในเขตพื้นที่การศึกษา สพป.ชร.
เขต 1
- 3.1.2 ตัวแทนนักวิชาการ 2 คน จากศึกษานิเทศในเขตพื้นที่การศึกษา สพป.ชร.
เขต 1
- 3.1.3 ตัวแทนกลุ่มผู้ปฏิบัติ 5 คน จากผู้อำนวยการและครู โรงเรียนแม่มอญวิทยา
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 - 3.2.1 กระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
- 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.3.1 วิเคราะห์โดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา

1.1 สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ นวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนรู้และการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นวัตกรรมด้านการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพ สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ โดยจำแนกตามกระบวนการบริหาร PODED

รายการ	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	μ	σ	
1. การวางแผน (Planning)	4.38	0.37	มาก
2. การจัดองค์กร (Organizing)	3.94	0.40	มาก
3. การนำองค์กร (Directing)	3.95	0.44	มาก
4. การประเมินผล (Evaluation)	4.01	0.42	มาก
5. การพัฒนา (Development)	3.98	0.34	มาก
ภาพรวม	4.10	0.40	มาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพ สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนรู้และการสอน โดยจำแนกตามกระบวนการบริหาร PODED

รายการ	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	μ	σ	
1. การวางแผน (Planning)	3.84	0.48	มาก
2. การจัดองค์กร (Organizing)	3.82	0.48	มาก
3. การนำองค์กร (Directing)	3.51	0.53	มาก
4. การประเมินผล (Evaluation)	4.01	0.42	มาก
5. การพัฒนา (Development)	3.61	0.48	มาก
ภาพรวม	3.64	0.49	มาก

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพ สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นวัตกรรมด้านการประเมินผลโดยจำแนกตามกระบวนการบริหาร PODED

รายการ	สภาพปัจจุบัน		แปลผล
	μ	σ	
1. การวางแผน (Planning)	3.53	0.47	มาก
2. การจัดองค์กร (Organizing)	3.45	0.50	มาก
3. การนำองค์กร (Directing)	3.57	0.54	มาก
4. การประเมินผล (Evaluation)	3.33	0.52	มาก
5. การพัฒนา (Development)	3.44	0.43	มาก
ภาพรวม	3.43	0.37	มาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียดของแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนรู้และการสอน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ นวัตกรรมด้านการจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนรู้และการสอน โดยจำแนกตามกระบวนการบริหาร PODED

รายการ	สภาพที่พึงประสงค์		แปลผล
	μ	σ	
1. การวางแผน (Planning)	4.85	0.25	มากที่สุด
2. การจัดองค์กร (Organizing)	4.84	0.26	มากที่สุด
3. การนำองค์กร (Directing)	4.66	0.25	มากที่สุด
4. การประเมินผล (Evaluation)	4.62	0.35	มากที่สุด
5. การพัฒนา (Development)	4.64	0.24	มากที่สุด
ภาพรวม	4.73	0.25	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นวัตกรรมด้านการจัดการชั้นเรียนและสภาพแวดล้อม โดยจำแนกตามกระบวนการบริหาร PODED

รายการ	สภาพที่พึงประสงค์		แปลผล
	μ	σ	
1. การวางแผน (Planning)	4.86	0.22	มากที่สุด
2. การจัดองค์กร (Organizing)	4.85	0.28	มากที่สุด
3. การนำองค์กร (Directing)	4.61	0.22	มากที่สุด
4. การประเมินผล (Evaluation)	4.65	0.23	มากที่สุด
5. การพัฒนา (Development)	4.52	0.25	มากที่สุด
ภาพรวม	4.67	0.25	มากที่สุด

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับคุณภาพ สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ โดยจำแนกตามกระบวนการบริหาร PODED

รายการ	สภาพที่พึงประสงค์		แปลผล
	μ	σ	
1. การวางแผน (Planning)	4.83	0.28	มากที่สุด
2. การจัดองค์กร (Organizing)	4.59	0.27	มากที่สุด
3. การนำองค์กร (Directing)	4.63	0.29	มากที่สุด
4. การประเมินผล (Evaluation)	4.62	0.35	มากที่สุด
5. การพัฒนา (Development)	4.67	0.23	มากที่สุด
ภาพรวม	4.79	0.28	มากที่สุด

2. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านปางคัก พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ต้องใช้กลยุทธ์ที่ครอบคลุมทุกด้าน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

2.1 การวางแผนอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และดำเนินการตามแผนอย่างมีขั้นตอน

2.2 การกำหนดโครงสร้างองค์กร มีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเหมาะสม

2.3 การสื่อสารแนวทางการดำเนินงาน การสื่อสารให้บุคลากรเข้าใจทิศทางของโรงเรียน และการบริหารงานมีความโปร่งใส

2.4 การสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร มีระบบสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรม เช่น การจัดอบรม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2.5 การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเรียนการสอน

3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

จากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้พัฒนาแนวทางกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา โดยจัดทำเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่

ชัดเจน ครอบคลุมทั้งวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์หลัก และโครงการ/กิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ได้จริง ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์หลักจำนวน 5 กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดทำแผนบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่น โดยบูรณาการเทคโนโลยีและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ และจัดอบรมเสริมทักษะให้บุคลากรเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการที่ใช้สื่อดิจิทัลและกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วางระบบการสื่อสารและประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการอบรมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและการเปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบเก็บข้อมูลและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี และเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาระบบแผนการจัดสรรทรัพยากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงโครงสร้างการทำงานให้ยืดหยุ่นและรองรับการเปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบเก็บข้อมูลและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี และเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

จากกลยุทธ์ทั้ง 5 นี้ ได้นำไปสู่การออกแบบ โครงการจำนวน 8 โครงการ และกิจกรรมย่อย 27 กิจกรรม ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ในระดับปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนแม่มอญวิทยาและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ในระดับมาก โดย นวัตกรรมด้านเทคโนโลยีการเรียนรู้ได้รับความสำคัญสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Anderson และ Johnson (2020) ที่กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัลจำเป็นต้องบูรณาการเทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม นวัตกรรมด้านการประเมินผลได้รับค่าคะแนนต่ำสุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการใช้วิธีการประเมินที่ทันสมัยยังคงเป็นจุดอ่อนของโรงเรียนแม่มอญวิทยา Smith et al. (2022) ระบุว่า โรงเรียนที่ต้องการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ควรใช้ระบบการประเมินผลที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับแนวทางการเรียนการสอนแบบใหม่ เช่น การประเมินแบบฟอร์มาทีฟ (Formative Assessment) และ การประเมินด้วย AI

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของโรงเรียนอยู่ในระดับสูงมาก โดย นวัตกรรมด้านกระบวนการเรียนรู้และการสอนได้รับความสำคัญสูงสุด ซึ่งสะท้อนถึงความต้องการของโรงเรียนในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง Garrison และ Vaughan (2008) ได้เสนอแนวคิดเรื่อง Blended Learning หรือ การเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ช่วยเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพจะช่วยให้การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมเป็นไปอย่างยั่งยืน

2. แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

2.1 จากการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศของ โรงเรียนบ้านปางคึก พบว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมจะต้องใช้กลยุทธ์ที่ครอบคลุมทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management)

2.2 โรงเรียนบ้านปางคึกใช้ Blended Learning และเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ Garrison และ Vaughan (2008) ที่กล่าวว่า Blended Learning ทำให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น นอกจากนี้ โรงเรียนบ้านปางคึกยังมีแนวทาง ส่งเสริมการเรียนรู้แบบ Active Learning และ การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาให้กับนักเรียน การศึกษานี้แสดงให้เห็นว่าแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศควรมีการสนับสนุนจากทุกฝ่ายในโรงเรียน ดังที่ Garcia (2019) ได้ระบุว่า โรงเรียนที่สามารถสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมักเป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน และชุมชน ในการตัดสินใจด้านการศึกษา

3. เสนอการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนแม่มอญวิทยา

3.1 ผลการวิจัยได้นำไปสู่ การพัฒนากลยุทธ์ 5 กลยุทธ์หลัก ที่มุ่งเน้นการบริหารสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนนวัตกรรมการเรียนรู้ ได้ดังนี้

3.1.1 กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการจัดทำแผนบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่น บูรณาการเทคโนโลยีและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ และจัดอบรมเสริมทักษะให้บุคลากรเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

3.1.2 กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการที่ใช้สื่อดิจิทัลและกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม วางระบบการสื่อสารและประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งด้านเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

3.1.3 กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการอบรมเชิงปฏิบัติการและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและการสร้างสรรค์นวัตกรรมการสอน จัดหาและบริหารทรัพยากรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

3.1.4 กลยุทธ์ที่ 4 จัดทำแผนการจัดสรรทรัพยากรและเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการใช้เทคโนโลยีและการประยุกต์ใช้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ และติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้

3.1.5 กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงโครงสร้างการทำงานให้ยืดหยุ่น รองรับการเปลี่ยนแปลง พัฒนาระบบเก็บข้อมูลและประเมินผลด้วยเทคโนโลยี และเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารภายในองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ระดับสถานศึกษา (โรงเรียนแม่มอญวิทยา และโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียง)

1. โรงเรียนสามารถนำกลยุทธ์ทั้ง 5 ด้านที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้ในการบริหารงานอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะด้านการจัดทำแผนบริหารที่ยืดหยุ่น การบูรณาการเทคโนโลยี และการส่งเสริมการเรียนรู้แบบโครงงาน การดำเนินการควรเริ่มจากการสร้างความเข้าใจร่วมในกลุ่มผู้บริหาร ครู และบุคลากร เพื่อให้ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติตามแนวทางเดียวกัน และมีเป้าหมายร่วมในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

2. สามารถพัฒนาระบบฐานข้อมูลนวัตกรรมการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เช่น คลังนวัตกรรมออนไลน์ หรือระบบจัดเก็บแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยี เพื่อให้ครูสามารถเรียนรู้ ปรับใช้ และพัฒนาต่อยอดผลงานของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเป็นระบบ

ระดับต้นสังกัด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1)

1. ต้นสังกัดควรส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมโดยจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับผู้บริหารและครูในสังกัด เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในหลักการบริหารเชิงกลยุทธ์ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนในพื้นที่ชายขอบหรือพื้นที่พิเศษ

2. สร้างกลุ่มเครือข่ายแลกเปลี่ยนโรงเรียนสามัญและชายขอบ แบ่งโรงเรียนในสังกัดเป็นกลุ่ม Cluster ตามบริบท แล้วสนับสนุนการประชุมแลกเปลี่ยนประเด็นนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ด้วยการมอบหมายโครงการร่วม พัฒนากิจกรรมหรืองานวิจัยร่วมข้ามโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากบริบทที่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580)*.
<http://www.nesdc.go.th>
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- Anderson, R. E., & Johnson, D. W. (2020). Educational innovation and leadership: Shaping the future of learning. *Academy of Educational Leadership Journal*, 28(2), 1–3.
- Smith, J., Brown, L., & Wang, M. (2022). Reflective practices in teaching: Learning from successes and failures to enhance classroom innovation. *Teaching and Teacher Education*, 110, 103583.
- Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2008). *Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines*. Jossey-Bass.
- Garcia, M. (2019). Collaborative decision-making in schools: A pathway to innovation. *Educational Management Review*, 27(2), 112–130.